

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna pet-črtna: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani veljajo:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji veljajo:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvenredno ob delje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Deželni zbor kranjski.

Osmi seja.

(Konec.)

Dr. Vošnjak izreče, da odklada od sebe vso odgovornost za ta sklep in njegove posledice.

Prav oistro zoper potrditev govori dr. Zarnik. On se čudi tako naglemu presuku tistih, ki so bili prej za ovržitev volitve, katerim je zdaj belo ono, kar je bilo pred malo dnevi črno. Kaj bo k takemu veterinistvu rekel svet? Ali se jim ne bo smijal in rekel: „No, to so možakarji?“ Potrditev volitve bi bila grozna blamaža. Saj se že zdaj na oni strani rugajo nemčurji. Njemu, govorniku, je prav žal, da že pred tremi leti ni ubogal rajncega Bleiweisa, ampak šel v zbor, v katerem so potem nemškutarji toliko slabega storili narodu. Takrat smo vstregli vladi, pa kak dobiček smo imeli od tega? Ako bi rajnce Bleiweis in Jurčič bila danes v tem zboru, kaj li bi rekla! Slednjič bi le rad vedel, čemu je treba tako ravnati, naj se mu pove le najmanjši dobiček, ki bo iz tega prihajal za narodnjake. — Po vsem tem pravi, da bo glasoval zoper današnji predlog in glasoval za prejšnjega, namreč, naj se volitve ovržejo.

Za njim poprime besedo poslanec Svetec najprvo v stvarni zadevi ter proti Apfaltrernu prav temeljito dokazuje, da je pravo le prvo poročilo poverilnega odseka, ki nasvetuje ovržitev Dežmana, Schreya in Maura, ker trije glasovi so in ostanejo neveljavni, nasprotno pa je komisija zavrgla dva narodna glasa, ki sta veljavna po vsi pravici; potem pravi, da bi se žuganja nasprotnikov, namreč, da bodo šli iz zbora, ako se volitev ovrže, ni vstrašiti; saj so to že za časa Hohenwarthove vlade storili, pa ni imelo nikakih slabih posledic, marveč vlada jih je celó grajala, ker je to bilo neopravičeno, kakor bi bilo zdaj. Obrne se tudi proti Šukljeju, ki je med drugimi trdil, da takih mož na Kranjskem ni več, kakor so bili pred 90 leti; to je morda res, a tisti možje (učenjaki) za naš narod in deželo niso veliko storili, marveč delali so le bolj za ves svet. Iz vseh vzrokov toraj ostane pri prvem sklepu poverilnega odseka in stavi prejšnji njegov predlog: „Slavni zbor naj sklene: Volitev gosp. Dežmana, dr. Schreya in dr. Maura se zavrže.“ (Pohvala med poslanci in na galerijah.)

Temu predlogu pritrukuje dr. Dolencec ter pripoveduje, kako se je godilo v odseku, da je današnji predlog prišel na dan. Od sprejetja njegovega ne pričakuje nobene koristi, ker složno delovanje z nemškutarji bo tudi odslej ravno tako nemogoče, kakor je bilo do zdaj.

Profesor Šuklje se jezi dr. Dolencec, da je spravil v javnost tajnosti odsekov. Potem pravi, da pozna svoje volilce in vé o njih, da

so siti prepira med Slovenci in nemškutarji ter želé sprijazniti se, da bo konec preprirov. (Ugovor in smeh.) Potem ugovarja še nekaj poslanec Svetec zavoljo Kopitarja idr.

Baron Apfaltrern obrne se proti Svetecu ter skuša ovrže njegove stvarne trditve. Govori zelo ponosno in celó prevzetno, kakor se sploh kaže rad v zbornici.

Odgovori mu dr. Poklukar, češ, da ovržitev volitev ne bi bilo „zaničevanje ustavovno danih pravic“, kakor je gosp. baron rekel; pač pa, ker on (dr. Poklukar) vé, da cesar sam želi pomirjenje med tema strankama (nemčurji in narodnjaki), bo tudi on sam glasoval za potrditev, akoravno je bil še pred kratkem drugačnega mišljenja, ker upa, da bomo nasprotniki premagali prej z milejšim, kakor s strogim ravnanjem.

Poslanec Svetec zavrača še krepko trditve barona Apfaltrerna, ostane pa popolnem pri svojem predlogu.

Zdaj oglasi se deželni predsednik baron Winkler ter v precej obširnem govoru razloži vladno stališče o tem vprašanju. Odgovarja dr. Vošnjaku pravi, da tu ne gre ne za nemštvo, ne za slovenstvo, ampak le za pravico; proti dr. Zarniku pravi, da blamaža bila bi le, ako bi se potrdila krivica, ne pa, če se potrdi volitev. Pohvali tudi tistega govornika (Šukljeja), ki je rekel, da dežela pričakuje od deželnega zbora složnega delovanja, ne pa (kakor je rekel dr. Vošnjak) ovržitve Dežmana, dr. Schreya in dr. Maura. Proti Svetecu omeni, da volitev je postavna, ker nepostavnost ni dokazana. — Slednjič izreče nado, da bo zbornica potrdila volitev velikih posestnikov, ter obeta od tega deželi velike koristi.

Baron Apfaltrern se zavaruje proti misli, kakor da bi bila kaka milost, če se volitve potrdijo; naj jih le zavržejo, če imajo pogum.

Dr. Poklukar odgovori mu, da naj bodo tiho, saj so dosegli, kar so hoteli, namreč potrditev volitev.

Poročevalec gosp. Krsnik skoči na velikega konja ter reče (proti dr. Zarniku in Vošnjaku), da tu ni treba „skozi okno upiti“, ker ljudstvo bo že samo sodilo; ni treba dražiti ga. Zarniku, Vošnjaku in Svetecu reče, da so že preveč zastareli v političnem boju, dandanes je za delovanje v prid deželi treba mlajših moči. O Jurčiču reče, da ga je dobro poznal, a da je njegova politična misel bila ta: „Z bêtóm naprej v manjšini, pametni pa bomo morali biti, ko pridemo v večino.“ Opomnivši, da bi mu bilo žal, če bi današnja reč napravila neslogo med narodnjaki, priporoča sprejem svojega predloga.

Po dr. Vošnjakovem nasvetu se potem glasuje ustmeno. Predlog za potrditev volitev Dežmanove, Schreyeve in Maurove se sprejme, kakor smo že poročali, s 24 glasovi proti 6.

Poslušalci gredó z veliko nevoljo in glasnim godrnjanjem.

Volitve vélikega posestva.

Naš deželni zbor je po dolgem obotavljanju v soboto 6. t. m. potrdil volitve velikih posestnikov. Obravnava je bila precej obširna in ne ravno prijetna, ker so narodnjaki nasproti stali narodnjakom.

Ta sklep deželnega zbora ni vsem po volji, in čulo se je celó očitane, da so narodni poslanci, ki so glasovali za potrditev volitev, vsi brez izjeme izdajice. Ta razdraženost se nam zdi umevna, ker že imeni Dežman in Schrey spominjate na vse zlo, ki ga je imela narodna stranka od nemškutarjev prenašati, in vse že komaj čaka trenutka, ko bode uničena politična moč teh dveh možakov. Zdaj, pravijo, bila je taka prilika, pa naši poslanci je niso rabili, in so ta huda nasprotnika naroda slovenskega pustili v zboru.

Razdraženost, kakor smo rekli, je umevna, pogledimo pa, je li tudi opravičen srd nad narodnimi poslanci. Ako poslanci nimajo druge dolžnosti, kakor gledati samo na to, da vstrežajo občnemu mnenju, so gotovo jako napačno ravnali, ker so pomilostili Dežmana in Schreya, katerih obsodbo je iz mrzenja do nju ljudstvo tirjalo, in srd nad njimi bi bil opravičen.

Pa to načelo se nam ne zdi pravo. Politika ne sme gledati samo to, kako bi za dotični slučaj vstregel in se prikupil ljudem, ki dostikrat vidijo le, kar je pred njimi in jim splošnji presodki ali pa mrzenje do kake osebe kalé pravo spoznanje, ampak ozirati se mu je v prvi vrsti na to, kaj zahteva pravica in postava, in kaj bi bilo pri danih političnih okoliščinah najboljšo? Kdor bi samo na to gledal, kako bi ljudem dopadel, bi imel sicer jako lahek in prijeten posel, a gotovo bi spravil deželo prej ali pozneje v hude zadrege, in morda z enim samim nepolitичnim in nepremišljenim dejanjem podrl in zapravil, kar so z velikim trudom in politično previdnostjo po dolgem času narodu priborili modri možje.

Po teh načelih treba je, kakor mislimo, presojati tudi potrditev véliko-posestniških volitev. Nikakor ne moremo misliti, da bi bili naši poslanci, ki se leta in leta borujejo za pravice in boljšo prihodnost naroda slovenskega, pozabili na svojo dolžnost, in se izneverili svojim dosedanjim načelom. Ako so toraj potrdili omenjene volitve, morali so za to prav tehtne vzroke imeti, ki so jih gotovo temeljito in vsestransko pretresali, preden so se odločili za sklep, o katerem so naprej vedeli, da se z njim nekterim ljudem ne bodo prikupili.

V narodnem klubu se je o teh volitvah veliko obravnavalo. V tem so bili vsi poslanci edini, da bi z uničenjem volitev gotovo vstregli slovenskim rodoljubom, ki že komaj čakajo

trenutka, ko bi Dežmana in Schreya več v zboru ne bilo. Toda že precej iz prvega so nekteri poslanci zastran teh volitev izrekli svoje pomislke in trdili, da pravnih vzrokov za njih održitev prav za prav ni. Ravno tako so sodili pravniki, ki so imeli priliko prebrati dotično poročilo poverilnega odseka, in ta vtis so na nas naredili tudi vsi govori, ki smo jih pri sobotni obravnavi slišali, zlasti pa govor g. deželnega predsednika barona Winklerja. Narodni poslanci bi bili po našem mnenju svojo dolžnost zanemarili, ako bi si ne bili v tem nejasnem in vsaj jako dvomljivem slučaju stavili vprašanja: Kaj bi bilo bolje in političneje, ali brezobzirno rabiti svojo moč in zavreči volitev Dežmana, Schreya in Maura, ali pa milejše soditi, kakor je dobro omenjal dr. Poklukar, in potrditi volitve? Prvo bi bilo gotovo napravilo veliko veselje vsem, ki se zdaj hudejejo nad narodnimi poslanci, ali kako dolgo bi bila trajala ta radost? Komaj pol leta, ker prepričani smo, da bi bila pri dopolnilni volitvi Dežman in Schrey gotovo zopet izvoljena. Z uničenjem njune volitve bi se bila toraj pač nekoliko ohladila razdraženost in nevolja do omenjenih poslancev, dejanske koristi pa bi naša dežela in naš narod ne bila imela nobene, marveč bi se bila Dežman in Schrey čez pol leta še ko veliko ljutejša nasprotnika povrnila v naš zbor.

Pa naj bi že bilo, ko bi bilo to ostalo samo brez vsakere koristi, toda nam se dozdeva, da bi bila naša dežela od tega imela tudi dejansko škodo. Ne bomo omenjali, da bi se bila na veliko škodo naši deželi še bolj podkurila razdraženost med obema strankama, in da bi bilo po vodi splavalu upanje skupnega, za razvoj deželnih zadev neobhodno potrebnega delovanja. Pa to bi še ne bilo najhujše zlo; veliko nevarnejše bi bilo, ako bi bili naši veliki posestniki, kakor je baron Apfaltrern v svojem govoru omenjal, vsled tega zapustili zbornico in se popolnoma umaknili iz deželnega zbora. Po celem cesarstvu bi se bil razlegal krik, da zaradi nestrpnosti slovenske večine v kranjskem deželnem zboru ni nobenega Nemca več, in po vseh deželah bi se bila osnovala križarska vojska zoper sedanjo vlado, ktera kaj tacega trpi. Nemški liberalci so namreč po vseh deželah v tesni zvezi med seboj in komaj čakajo primerne prilike, ko bi se mogli z vso silo vreči na sedanjo vlado in jo podreti. Njih razdraženost je do vrhunca prikipela, odkar je nemško-liberalna stranka za en glas propala pri državnih volitvah velikih posestnikov moravskih. Ta propad pripisujejo vladi in komaj čakajo vnanjega povoda, da bi jo z združeno močjo prijeli. Tak navidezen povod bi bil odhod velikih posestnikov iz našega deželnega zbora; zato so jim njih listi prigovarjali, da naj se nikar ne obotavljajo, da naj le gredó, ker ne bodo šli sami, ampak bodo šli za njimi njih somišljeni tovariši drugih dežel in bo naposled za njimi in z njimi potegnili tudi nemško-liberalna manjšina državnega zbora.

Ker so višji merodajni krogi jako kočljivi, bi tako splošno preselovanje gotovo ne ostalo brez slabih nasledkov za sedanjo vlado, in ko bi se tudi sama tej sili ubranila, bi se bilo pa vendar naši deželi zaradi tega vtepalo; razburjeni duhovi bi bili hoteli svojo žrtev imeti, in te žrtve bi ne bili iskali drugje, kakor ravno pri nas na Kranjskem, kjer bi se bile te zapreke za vlado izcimile. Mislili bi bili, da so iz deželnega zbora poznali protivnike naroda

slovenskega, pa bi se bili morda kmalo prepričali, da so prav za prav pognali svoje najzvestejše in najboljše prijatelje.

Narodno stranko na Kranjskem bi bila toraj zadela vsa odgovornost za splošno vojsko zoper sedanjo vlado in za mogoče slabe nasledke, in po vsej pravici bi se ji bilo očitalo, da je s svojo politično kratkovidnostjo zadolžila povrnitev nemško-liberalnega gospodarstva, samo da se znoši nad Dežmanom in Schreyem, in da za pol leta ohladi srd nad njima.

Kdo bi se toraj čudil, da narodni poslanci te odgovornosti niso hoteli prevzeti in da so glasovali za potrditev volitev, za katerih vničenje pravih pravnih vzrokov ni bilo. Dr. Zarnik je rekel, da je to sramota za našo deželo, nam se pa, kakor je tudi g. deželni predsednik povdarjal, dozdeva, da bi bila veliko večja sramota, ko bi se bilo našim poslancem očitalo, da so proti vsej postavnosti in pravici sodili in sklepali le po svoji strasti in svoji slepi glavi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 8. oktobra.

Avstrijske dežele.

Avstrijsko seme, lahonski sad!

Uradnik, ki ne pozna lahonskega avstrijstva, piše iz Istre v „Edinosti“ 26. sept. tako-le: „Imel sem priliko pred tremi dnevi iz ust nekoga „irredentista“, menda „del Comitato dell' Istria“, odkritosrčne misli čuti, ktere tu, kolikor je dopuščeno, našemu svetu priobčujem: — „Mi Italijani smo do danes vže toliko napredovali, da se nam Avstrije ni treba več bati in tudi ne več se proti nji boriti. Politika naša nam v zvezi z drugimi državami avstrijske dežele: Tirolsko, Goriško, Tržaško in Istro brez vsake bitke pridobi. (Jih že imate. — Vredn.) Od danes se ne borimo več proti Avstriji, ampak samo še proti Vam Ščavom (Slovanom), in ta boj smo pričeli vže ob času volitve za poreški zbor, ktereга s pomočjo naših somišljenikov tudi zmagonosno končamo. Smrt južnim Slovanom, posebno pa Sloveno-Hrvatom v Istri! To je naša glasilka, ki smo si jo na svojo zastavo napisali. Mi moramo vže sedaj naše ljudstvo (avstrijske Lahe) v Istri urediti, vezbati, vas ščave brzdati, da si nikoli več ne drznete trditi: Istra je slovanska.“

„Izzvižganje vaših nespametnih deželnih poslancev, ki si upajo v italijanskem parlamentu, v italijanski Istri (tako!), v Poreču, svinjski jezik govoriti, to je naravno, ker Istra nima razen omikanih Italijanov drugega ljudstva, razen male peščice nevednih ščavov. Take nevedneže, ki se drznejo nas s hrvaškim govorom izzazivati, mora se naravno najprej sè žvižganjem sprejeti, ako to ne pomaga, dočkamo jih drugič z bombami, ako bi jih pa te ne streznile, pa jih kar pobijemo. Bomba v Vodnjanu, ki je padla pred stanovanje jednega ščava, naj vam bo v svarilo. Z bombami počnemo proti vam ščavom delovati, ako se predrznete proti našim interesom delati.“

Naše zavedno (italijansko) ljudstvo moramo toliko naučiti, da vas brez italijanske vojske samo vniči. Kar vas še ostane, te italijanska vlada, kadar v Istri zagospodari, s korenino iztrebi.

Kar se tiče Hrvatov v Hrvatski, te mora Madjarija podaviti in ostale pomadjariti. Mi Italijani želimo Madjarom sedaj v Hrvatski dober vspeh in tudi ga brez dvombe dosežejo. V bodoče bodo Madjari naši najboljši zavezniki proti vam, južnim Slovanom. Mi jim pustimo Hrvatsko, Srbijo, Bosno in Hercegovino v pomadjarenje in sebi pa prihranimo obala jadranskega morja doli do Grške. „Evviva Ungheria! Morte ai ščavi!“ (Živela Ogerska, smrt Slovanom!)

„Konečno mi je hvalil „irredentist“ tudi osebo, vse časti in hvale vredne, ki tudi vidi, da nevednež Slovan ne smé biti v Istri

gospodar, kakor tudi povest kaže, da še ni nikoli bil, in vsklikne: „Evviva Jelušič, evviva Amoroso, evviva Vidulich ed evviva il ministro Auersperg ed i suoi seguaci a Trieste!“ (Živilo ministerstvo Auersperg in njegovi nasledniki v Trstu.)

„Pester Lloyd“ je nedavno **avstrijski državni zbor** v roke vzel in ga rešeti jel, da bi zvedel, koliko pravice ima vsaka stranka tamkaj. V to svrhu štel je prebivalstvo, ktero vsak poslanec vsled Šmerlingovega volilnega reda zastopa in je do naslednjih števil prišel: „Združeni levičarji zastopajo 5.976.000 prebivalcev; opozicijski divjaki 448.000; vladoljubi Coroninjev klub 1.205.000; osrednji klub (najskejnja desnica) 1.658.000; konservativna pravna stranka 2.477.000; češki klub 4.672.000; poljski klub 5.252.000 in konečno vladoljubi divjaki 212.000 duš. Od prebivalcev, ki imajo čast po združenih levičarjih zastopani biti, morajo se še odbiti dunajski demokrati in pa Schönererjeva stranka, na kar levičarski klub okroglo 5½ milijonov duš predstavlja. Nemškimi liberalcem stoji 2½ milijona Nemcev nasproti, ki se h katoliški konservativni stranki prištevajo in tako se skupno število prebivalstva, ktereга razni članovi desnice zastopajo, do krepkega števila 14.302.000 ljudi vspne. Da imajo pa levičarji toliko poslancev pri tako skromnem številu volilcev, se morajo edino le volilnemu redu zahvaliti.

Primere so pokazale, da vsak poljski poslanec 145.892 ljudi zastopa; vsak češki 106.101; vsak klerikalen 82.937; vsak pravne stranke 75.066 in vsak ustavak pa le 62.907. Tako toraj vsak Poljak poltretjikrat in vsak Čeh dvakrat toliko prebivalcev predstavlja, kakor vsak levičar. Dalje pisatelj na to opozoruje, da se je sedanji državni zbor volil, ko je minister Stremajer na čelu kabineta stal, toraj takrat o zatiranji Nemcev še misliti ni bilo. Znamenito je tudi, da se v ogromni večini, ki ima sedaj nalogo in čast vladu podpirati, vsi avstrijski narodi nahajajo; levičarji so pa, ako se edini Tomaszuk odšteje, sami trdi Nemci. Ko bi pa v Avstriji vse tako smelo voliti, kakor volijo na Nemškem v državni zbor, potem bi se levičarjem število po njih zastopanih prebivalcev še bolj skréilo.

Na **Dunaji** so se ljudske šole toliko pomnožile, da katehetov pomanjkuje in morajo učitelji krščanski nauk predavati in vendar se je dunajskemu liberalnemu magistratu primerno zdelo, da je s podukom krščanskega nauka hudo preobloženim katehetom remuneracijo odtegnil, ki je bila že sama po sebi neznatno majhna.

Tržaški deželni zbor namerava odposlati resolucijo za ustanovo pravne akademije z italijanskim učenim jezikom v Trstu.

Dunajski borzijanci dosegli so že toliko, da se sedaj celó že ob nedeljah dopoldne med 11. in 12. uro na borzi zbirajo. — Res tako nujno delo, kako bi se smelo v nedeljo pretrgati!

Iz **Inomosta**, 6. oktobra. Ministerski predsednik grof Taaffe je obiskal te dni naše mesto. 5. t. m. je ogledal poslopje za pravosodje, ki se ravnokar stavi. Ob 5 je bil pri c. k. namestniku na čast ministerskemu predsedniku obed, h kteremu so bili povabljeni načelniki uradov. Zvečer je bilo gledišče. Danes jutraj je šel gledat prerov pod goro Arl, spremljena ga c. kr. namestnik in deželni glavar Rapp. — Na postaji Imst so ministerskega predsednika pozdravili okrajni glavar, okrajni sodnik in župnik. V Landeku so se mu predstavili poleg duhovske in deželske gosposke tudi inženirji, ki delo vodijo, in osobe pri železnici.

Tisza se je Hrvatoma bolj pravičnega skazal, kakor se je pričakovalo. Zato ga pa tudi madjarski listi vsak iz svojega stališča po svoje obdelujejo. „Nemzet“ pravi: Ministerski predsednik Tisza razvil je gledé hrvaškega vprašanja jasen program, kteri odločno vsak narodni šovinizem odbija. Madjari so že leta 1848 opustili misel, da bi madjarski jezik po Hrvaškem razširili. (Kaj pa sedaj gledé Reke nameravajo?) Nobenemu zrelemu politiku ne bo na misel prišlo Hrvate madjarizovati in vsa-

kemu je dobro znano, da preko Drave za nas ni trdnega stališča, ker tamkaj živi le 60.000 Madjarov, ki se bodo sčasoma med več nego dva milijona Slovanov razgubili. Še manj bilo pa bi nam ljubo, ko bi se Hrvaška od Ogerske odcepila, kajti ž njo bi prišli ob enem ob Reko in morje. (Tukaj Madjari sami nehoté priznavajo, da Reka ni madjarska, temveč hrvaška! in hrvaška mora biti!) Vse drugače pa govori „opozicija“. Ona si na vso moč prizadeva, da bi Madjari Hrvate popolnoma uničili. „Pesti Naplo“ piše, „da je Ogerska zaušnico, ki jo je od Hrvaške prejela, mirno „v žep“ vtaknila. Jelačić sam ni Hrvatom toliko poguma dajal, nego Koloman Tisza in naravnost smešno je postopanje liberalcev. Ako deželni zbor Tiszin predlog sprejme, zavre čast dežele.“ — „Egyetertes“ vpraša: „Če morebiti Tisza misli, da so v državnem zboru samo bedaki, ki mu bodo na besedo verjeli, da so se Zagorci le zaradi tega dvignili, ker je finančni vodja David v Gunduličevi ulici madjarske grbe razobesil. Tisza hrvaškemu vprašanju ni kos in tega načela se bode opozicija držala.

Iz seje *poslaniške zbornice ogerske*. Ministerski predsednik Tisza naznanja, da so delegacije sklicane na 23. oktobra. Kar se tiče volitve delegatov, se bode pozneje ukrenilo. — Pravosodni minister Pavler predlaga načrt postave, s katerim se popravlja postava, ki se tiče javnih kraljevih notarjev. Poslanec Irányi vtrjuje svoj nasvet, da naj se namreč vlada pozivlje, da pozveduje, zakaj je mnogo Csangov prisiljenih bilo, zopet zapustiti svojo novo domovino, potem naj pa poroča, kaj se je o ti stvari dosihmal ukrenilo in kaj se še misli ukreniti. Nasvetovalec noče nobenega tožiti, marveč počakati, kaj poroča na to preiskava, a to zahteva. Sklenili so, da bodo o nasvetu takoj začeli obravnavati, ko bode končan dnevni red, ker denarstveni minister grof Szapary je v to privolil. — Začela se je potem debata o hrvaškem vprašanju, oziroma, kar se tiče zahtevanj ministerskega predsednika, da se namreč odobri njegova politika zaradi hrvaškega vprašanja, glej list 4. in 5., potem telegram dne 6. t. m. Za Helfijem je govoril še Deziderij Silagi.

Vnanje države:

Srbski kralj Milan zbral je okoli sebe vse v Belemgradu bivajoče častnike, ter jim v političnem obziru jako gorko na srce govoril. Temu koraku se ni kar čisto nič čuditi, ako pomislimo, da na srbskem prestolu sovražen veter vleče, in da je ondašnja vojska vse drugo, le vojska ne! V srbski vojski so zastopane vse stranke in kralj Milanova ni ravno največja. Milan je pa tudi o sposobnosti in navdušenosti svoje vojske popolnoma prepričan, in zato nobene prilike ne opusti, da bi si je kolikor mogoče na-se ne privezal. Preden je meseca marca 1882 kraljevi prestol zasedel, bil je njegov prvi korak v veliko vojašnico v Belemgradu, da mu je cela v Belemgradu stoječa vojska iz novega zvestobo prisegla. Sicer se pa med častniki o kralju izrazi čujejo, ki jih le rojeno srbsko uho brez spodtikljeja lahko prenaša, za kakoršne so pa po drugod trdnjave odločene.

Srbskim poslancem namignilo se je, da naj čim preje tim bolje Beligrad zapusté in se vsak na svoj dom podajo. Za danes, 8. oktobra, napovedano je pobiranje orožja od narodne vojske. Dosedaj imel je namreč vsak Srbin skupno erarično orožje doma in je bil zanj tudi odgovoren. Sedaj so pa sklenili, da se ima orožje pobrati in v kraljeve orožnice izročiti. Pred nekako tremi tedni počil je o tem glas in je že takrat mnogo nevolje provzročil. Kaj bode pa sedaj, ko se bo pobiranje v resnici pričelo, kdo vé? Na vsak način je to znamenje časa, da ljudstvu več orožja ne zaupa.

Srbski bivši minister Piročanae je od nemškega cesarja red rudečega orla prejel.

Nemški cesar Viljem pisal je lastnoročno pismo španjskemu kralju Alfonzu, v katerem mu svoje obžalovanje in sočutje izreka zaradi zasramovanja, s kojim ga je francoski poulični proletarijat v Parizu obsul, in izreka svojo misel, da je zasramovanje bolje

njemu (Viljemu), nego španjskemu kralju veljalo. Nekaj dobrega je pa to zasramovanje za kralja Alfonza vendar imelo, zaradi česar bo minulo razžaljenje lahko pozabil. Vse španjsko ljudstvo je bilo prej jako nevoljno, da je kralj na Nemško šel ter tam še zveze delal in najbrž, da bi bil po svoji vrnitvi kake sitnosti imel in marsiktero neprijetno slišal; zdaj se je vsa nevolja nad Francoze zlila, kralju pa častitajo ter slavo pojó, kjer se prikaže.

Rumunija sklenila bode z Avstrijo pogodbo v zabranjenje živinske kuge. Dotična posvetovanja so se že pričela. Ko se pogodba podpiše, odprla se bode tudi naša meja moldavski valaški govedini, kar bode izvestno na znižanje cene dragega mesa vplivalo.

Na *Francoskem* je vojno ministerstvo začasno pomorski minister Peyron prevzel.

Francoski vojni minister Thibaudin se je službi odpovedal, in se je zaradi tega hudo oblačno politično nebo med Španjsko in Francosko zopet zjasnilo.

Iz Kitaja dohaja vest, da ljudstvo in mandariní vladi svetujejo s Francozi ne pogajati se. Ljut boj je edino sredstvo, da té „kosmate barbare“, tako Kitajci Francoze imenujejo, iz dežele preženemo, in vsako pogajanje bilo bi odveč! Veliki kitajski svet imenoval je Li-Honga za generalizma kitajske vojske proti inostranskemu uvaževanju. Vsak dan se pričakuje napoved vojske proti Francozom. Da to niso ravno prazne čenče, svedoči nam ukaz francoskega pomorskega ministra, ki pospeševanje zgradbe pomorskih parnikov v Toulonu zapoveduje. Trije vojni parniki gradé se kar na vrat na nos. Največji imeli bodo za 4000, najmanjši pa 2000 konjskih sil.

Domače novice.

(O dogodbi v zadnji seji deželnega zbora *kranjskega*) so nemški nam nasprotni listi že danes polni in ne ravno na čast narodnjakom. Po drugih, nam manj nasprotnih takih listih je brati, da je vlada zmagala (oziroma dež. predsednik baron Winkler). Kaj bodo nam prijazni, to je slovanski listi rekli k temu, tega še ne vemo, treba počakati. To pa vemo, da je po več naših krajih razburjenost velika in se ne bo lahko poglela. Zato čakajmo še, kaj bo iz vsega tega.

(Iz „narodnega kluba“.) Dosedanji predsednik „narodnega kluba“, g. Luka Svetec, se je po zadnjem glasovanju o zadevi volitve velikega posetva odpovedal predsedništvu kluba, ravno tako tisti gg. poslanci, ki so glasovali zoper potrditev, ne marajo več zahajati vá-nj.

(Dnevni red IX. seje deželnega zbora *kranjskega* 9. oktobra ob 10. uri dopoldne.)

1. Branje zapisnika 8. seje deželnega zbora dne 6. oktobra 1883. — 2. Naznanila zborničnega predsednika. — 3. Poročilo finančnega odseka o računskem sklepu norišno-stavbenega zaklada za l. 1882 in dotični predlog manjine. — 4. Poročilo finančnega odseka o proračunu zemljiško-odveznega zaklada za l. 1884. — 5. Poročilo finančnega odseka o deželnih hiralničnih ustanovah. — 6. Ustno poročilo upravnega odseka o tem, da bi zavarovalne družbe zoper ogenj pripomogle k stroškom za požarne namene. — 7. Ustna poročila finančnega odseka o peticijah: a) in b) Glasbene Matice za podporo; c) Glasbene Matice za prostor v reduti; d) čipkarske šole v Gorjah za podporo; e) Karoline Hočevnar za pokojnino; f) Ane Adamič-eve za miloščino. — 8. Ustna poročila upravnega odseka o peticijah: a) občine Trzin zaradi vravnave potoka Pešata; b) občin Prem, Smerje, Čelje i. dr. za preuredbo §§ 73. in 75. občinskega reda;

e) okrajnega cestnega odbora krškega za uvrstjenost krško-kostanjeviške okrajne ceste med državne ceste, oziroma za podporo; d) posestnikov iz Račne, Slivnice in Št. Jurija zaradi vravnave potoka Šice; e) ribičev iz krakovskega in trnovskega predmestja v Ljubljani za podporo. — 9. Poročilo finančnega odseka o proračunu zaklada prisilne delalnice. — 10. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o § 10. marg. št. 1., 2., 3., 4., 5. in o § 11. marg. št. 3., 4., 8., 9., 10. — 11. Ustno poročilo finančnega odseka o § 4. in 9., potem o § 7. marg. št. 21., 22., 23., 24., 25., 26. letnega poročila. — 12. Ustna poročila finančnega odseka še o drugih peticijah: a) učiteljev na enorazrednicah za opravilne priklade; b) učiteljev postojnskega, bistriškega in senožeškega okraja za primerne draginske priklade; c) občine Jesenice za podporo; d) občine Velike Poljane za podporo; e) občine Dobliče za podporo; f) Marjete Pinter za odpis normišničnih oskrbovalnih stroškov; g) učitelja M. Ranta, da bi se na Slapski šoli nadaljevalo podučevanje ljudskih učiteljev.

(Imenovanje.) Slavno pravno ministerstvo je imenovalo pristava v Rudolfovem, g. Gustava Stuheca, za sodnika v Kočevji; potem pristava v Škofjiloki, g. Leopolda Žužeka, za sodnika v Metliki, in pristava v Rudolfovem, dr. Franc Škofica, za sodnika v Mokronogu.

(Vladnemu svetovalcu Avgustu pl. Fladungu) so presvitli cesar o priliki stalnega vpokojenja podelili naslov dvornega svetovalca. Preseli se neki že jutro v Gradec.

(Pri učiteljskih skušnjah), ki se bodo začele to jesen 22. t. m., je treba opomniti, da je nekaj prenarejenega, kar se tiče oglašanja in pristopa k tem skušnjam. (Ukaz ministerstva za uk in bogočastje dne 8. junija 1883 št. 10618, da se izpelje šolska novela dne 2. maja 1883). Učiteljska sposobnost za splošne ljudske in meščanske šole se ne more istočasno pridobiti. Kdor hoče biti izprašan za ljudske šole, mora oddati pri šolskem vodstvu svojo prošnjo okrajni šolski oblasti. V prošnji se mora povedati, za ktere šole (za ljudske ali za meščanske šole) in pred katero komisijo hoče kdo sprašan biti. Prošnji za ljudske šole se pridene 1) kratek opis življenja in izobraženja; 2) spričalo zrelosti pridobljeno na kakem učiteljski; 3) dokaz, da je prosilec najmanj dve leti podučeval na kaki javni šoli ali taki zasebni, ki ima pravico javnosti. — Kdor pa hoče sprašan biti za meščanske šole, naj prošnji pridene: 1) kratek opis življenja in izobraženja; 2) spričala učiteljske sposobnosti za ljudske šole; 3) dokaz, da je bil prosilec najmanj 3 leta v službi na ljudski šoli ali kakem drugem zavodu. Šolska vodstva imajo poslati take prošnje poročevaje o njih predpostavljene okrajni šolski oblasti, ktera potem, ako so priložena postavno predpisana spričala in dokazi, oziraje se na uporabo prosilcev pri šolstvu, razsoja o pristopu k spraševanju in to obznani dotični spraševalni komisiji izročevaje ji pisma. — Kandidatje za spraševanje, ki niso umeščeni v kaki šoli, imajo poslati prošnjo pridevaje službeno spričalo naravnost (neposrednje) tisti okrajni šolski oblasti, kjer so poslednjič bili v službi, ta razsodi o pripuščeni in kedar se dovoli, naznanja to s pošiljanjem pisem. Spraševanje za meščanske šole se razteza le na predmete, ki spadajo k odbrani skupini, učiteljska sposobnost za podučevanje v verouku pridobljena za splošne ljudske, velja tudi za meščanska šole. — Zadnji čas do 12. t. m. morajo biti vse prošnje pri c. kr. spraševalni komisiji.

(*Samassovi zvonovi*) v Stari Loki so, kakor nam poroča izvedenec, ki jih je včeraj ob blagoslovljenji slisal, ne le izvrstno vbrani v *B-Dur*, toraj jako lepa, da ne kar naravnost čarobna harmonija, marveč kažejo tudi pošteno, dobro blago. Farmani smejo biti ponosni nanje, livarni Samassovi pa pripoznamo, da se je z njimi res obnesla. Posebno veliki je veličasten, mogočen, a vendar mil. Vsa čast resnici in pravici!

(*Učiteljske službe razpisane.*) Na dvorazredni šoli v Vinici nadučiteljska služba, l. p. 500 gld. in opravilne doklade 50 gld. Prošnje do 25. t. m. pri okrajnem šolskem svetu v Črnomlju. Na štirirazredni šoli v Višnji gori III. učiteljska služba, l. p. 400 gld. Pri okraj. šolskem svetu v Litiji.

Razne reči.

— Požarni straži v Radolici so presvitli cesar podarili 80 gold.

— Duhovske spremembe v goriški nadškofiji. Č. g. Ivan Kragelj, vikar v pokoji, je umrl 24. septembra v Kanalu. — Č. g. Franc Rožič, kaplan v Kanalu, šel je začasno v pokoj. — Č. g. Miha Pirih, župnik pod Melcami, šel je v stalni pokoj. — Č. g. Anton Bratina, kaplan pod Melcami, imenovan je oskrbnik ondašnje župnije. — Č. g. Hilarij Zorn postal je namestni učitelj veronauka na c. kr. realki v Gorici. — Č. g. Angelj Centazzo, kaplan pri fari sv. Vida na Placuti, podučuje začasno veronauk na c. k. deški in dekliški vadnici v Gorici. — Č. g. Ivan Grbec, kaplan v Ločniku, postal je knez nadškofov domači kaplan. — Razpisani ste župniji v Bračanu (Brazzano) in pod Melcami do 12. t. m.

— Cesarjevič Rudolf izdal bo novo obširnejšo izdajo popisovanja svojega popotovanja po Jutrovem v nemškem in tudi v češkem jeziku. Podobe za njo slika slavnega umetnika Pansinger. Izdajo prevzela bo neka dunajska firma.

— V goriškem zavodu za zapuščeno mladino zblaznil je vrtnar Franc Bardasčević. V torek popoldne planil je z nožem v roki nad svojo ženo in jo je do smrti ranil. Vodja zavoda g. Zorman prihitel je ženi na pomoč, pa je tudi nekoliko manjših pa nevarnih ran odnesel. Še le vratarju se je posrečilo blaznega vkrotiti.

— V Trstu je umrl pomorski vojak na ruski korveti „Strelok“ in je bil z vso slovesnostjo pokopan, kar si je za prostega vojaka še misliti ne moremo. Spremili so ga k pogrebu avstrijska in ruska vojska in ruska diplomatska dostojanstva in mnogo častnikov obeh držav. — Naj bi bil vojak doma umrl, bi se mu to ne bilo zgodilo.

— Občni zbor Gorica-Meranskega društva v podporo vbolelim duhovnikom bo, kakor se nam piše, dne 17. oktobra v Gorici. Tiste, ki se ne morejo vdeležiti osebno, predstojništvo prosi, naj bi, ako ljubo, priposlali pooblastnice.

— Visokočastiti general mehitaristov, cesarejski nadškof dr. Jakob Rosagi, je umrl 2. oktobra na Dunaji po daljšem bolehanju.

— Zbor avstrijskih zemljemercev (inženirjev) in stavbarjev (arhitektov). 8. in 9. t. m. se zberó zemljemerci in stavbarji na Dunaju v hiši avstrijskega društva tega imena, zastopanih bode devetnajst tehničnih društev, ki zastopajo 5200 udov. Pred občnim zborom so bile tri dni konference od poslancev, ki so se začele v 4. t. m. Prišlo je nad 60 odposlanih, med katerimi je zastopana tudi Ljubljana. Konferenco pozdravi predsednik stalne delegacije, dvorni svetovalec baron Engerth, volijo se potem opravniki tega shoda. Predsednik se voli vslikoma baron Engerth; njegova namestnika: Rihard Jahn, poslanec „spolka arhitektov in inženirjev v Pragi“ in

vladni svetovalec profesor Adolf Gabrieli iz Gradca; perovodji sta: inženir Pavel Stviertnin iz Lvova in nadinženir Marka Fuchs iz Prage. Preden so prestopili na dnevni red, sprejeli so opravljeni red takšen, kakor je bil pri prvem zborovanju arhitektov. Potem je prišel na vrsto nasvet politehniškega kluba v Gradci, ki se tiče preuredbe dosedanje navade pri končnem glasovanju in za spremembo števila udov. Nasvet zahteva, da bi bilo končno sklepovanje v delegacijah, kamor bi dotična društva poslala svoje delegate. Nasvet se oddá odseku peterih udov v poročevanje.

— Mednarodno polarno preiskavanje. Kakor je znano, bila je v Petrogradu mednarodna konferenca gledé preiskavanja severnega tečaja, in so se v to svrhu podale sledeče ekspedicije na težavno pot: avstrijska, pod vodstvom pomorskega lajtenanta Wohlgemutha, na otok Jan Mayen, od koder se je tudi že vrnila. Holandska, ki je bila namenjena na Dicksons Harbor, imela je nesrečo, da se ji je parnik razbil ob parnik „Varna“ na 24. julija t. l., tedaj ni zamogla svojega namena izvršiti. Dansko je peljal lajtnant Hovgaard na parniku „Djmphna“ in v ledenem morji zamrznil, toraj tudi zaželenega cilja ni dosegel, sedaj je pa tudi ta že na potu v Kodanj, ko se je srečno iz ledú izluščila. Ostale ekspedicije pripravljajo se na pot domov in po naznanilih soditi, ki tu pa tam od njih dohajajo, vrnila se bodo ravno tako bogato s podučno stvarino obložen kakor avstrijska pod vodstvom pomorskega lajtnanta Wohlgemutha. Kapitan Dawson, ki vodi angleško ekspedicijo na Fort Rae, pisal je 25. marca, da podučne preiskave vidno napredujejo, če tudi se preiskovalci pohajkovoječim volkovom težko branijo, ker nimajo nobenega železnega orožja pri sebi, da ne bi z njim na magnetične instrumente vplivali, odganjati jih morejo s hrastovimi tolkači. O „aurora borealis“ (severni luči) piše, da če tudi nima ravno jako velike svetlobe, ga vendar le spektroskopične opazovanja zadovoljujejo. Novice švedske ekspedicije na „Spitzbergen“ jamčijo nam tudi za lepe vsepe dotičnih preiskavanj, in pojava finlandske postaje Sodankylä iznenadi nas popolnoma. Dr. Tromholt, vodja finlandske ekspedicije, napravil je v veliki meri električne poskušnje z „aurora borealis“. Na duhovit način zvezal je nekaj baterij z žico, ki jo je po 1000 čevljev visokem hribu napeljal in posrečilo se mu je umetno „severno luč“ napraviti, ki se od naravne, kar se prikazni in spektroskopične analize tiče, čisto nič ne razloči. Fotografije se mu pa niso posrečile, dokaz, kako malo svetle vsebine ima severna luč, dasi tudi se jako leskeče.

— Iz Švice prinaša „Vossische Ztg.“ vest, da se je velik kos obrežja o Züriskem jezeru več kot 60 sežnjev globoko v jezero pogreznil. Že pred nekoliko leti zgodilo se je nekaj enacega. Sedaj so so vdrlí vsi stari in novi nasadi in je pobrežna železnica v veliki nevarnosti, kajti čisto pri zaglavnikih kažejo se že velike razpoke v zemljo. Promet na železnici se je vstavil in najbližnji okoličani beže.

— To so čudne stvari. Konec septembra je obiskal prestolni princ portugalski v Kolinu tudi cerkev sv. Uršule, kjer se shranjujejo, kakor znano, svetinje te svetnice in njenih tovaršic mučenic. Obnašanje mladega princa je bilo pri ogledovanju cerkve tako čudno, da so se celo angleški potovalci med seboj pogledovali. Konečno pred odhodom pravi princ z zaničljivim posmehom: „To so čudne stvari“. „Pač res, čudne stvari“, odgovarja cerkvenik, „pa na svetu so tudi čudni ljudje in do zdeva se mi, da ste vi gospod tudi eden izmed številca čudnih“. Dobro, bo, li prestolniku nauk kaj pomagal? Kdo vé? Od cerkvenika, ki smo ga pred tremi leti osebno videli, se nam to pa prav verjetno zdi.

— V Parizu se je razletel hôteľ, v katerem je bila policijska prefektura, vsled vžiga plina. Vše jutraj je po plinu smrdelo in prefekt je odmah gazovemu ravnateljstvu javil in želel, naj se cevi preiščejo. Malomarnost je bila vzrok, da je bilo popoldne, predno da se

je komisija sešla, ki naj bi dotične cevi pregledala. Nekaj minut predpoludne začuje se neznanški pok, ki je hôteľ po temeljih pretresil, pred hôteľom tlak iz zemlje dvignil in po celem hôteľu okna potrl. V tistem trenutku švignil je ogenj — vžgan plin — iz zemlje na vseh krajih in h krati je bil ves hôteľ v nekako črno neprezorno meglo zakrit. Gasilci so bili kmalo na mestu in so ogenj zadušili. Ožgal se je redar, ki je tamkaj na mestu stal, in nekoliko ljudi je bilo od razletovajočega se kamena pobitih.

— Tajnik angleške banke „London and river plate bank“ izneveril je 110.000 funtov sterlin — nekaj tisočev več ko 1.100.000 goldinarjev in — pobegnil. Zasačili so ga menda ravno o trenutku, ko se je hotel v Brazilijo prepeljati.

Eksekutivne dražbe.

11. oktobra. 1. e. dzb. pos. Jožef in Uršula Šlej-pah iz Studence, 200 gl. Zatična. — 1. e. dzb. pos. Pavel Heršič iz Martinjega potoka hiš. št. 12. Logatec. — 1. e. dzb. pos. France Kapla iz Debeč, 500 gl. Zatična. — 1. e. dzb. pos. Neža Žele iz Slavine, 905 gl. Postojna. — 1. e. dzb. pos. Martin Kastelic iz Hudega, 1200 gl. Zatična.

Dunajska borza.

6. oktobra.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 60 kr.
Sreberna	79 „ 05 „
4% avstr. zlata „renta“, davka prosta	99 „ 85 „
Papirna renta, davka prosta	92 „ 90 „
Ogerska zlata renta 6%	119 „ 60 „
„ „ 4%	87 „ 45 „
„ „ papirna renta 5%	86 „ 05 „
Kreditne akeije	160 gld. 291 „ 60 „
Akeije anglo-avstr. banke	120 gld. 109 „ — „
„ avstr.-ogerske banke	841 „ — „
„ Länderbanke	104 „ 25 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	640 „ — „
„ državne železnice	318 „ — „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	226 „ 25 „
Prior. oblig. Elizabete zap. železnice	103 „ 15 „
„ Ferdinandove sev.	105 „ — „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 120 „ 25 „
4% „ „ 1860	500 „ 132 „ 75 „
Državne srečke „ „ 1864	100 „ 167 „ 75 „
„ „ 1864	50 „ 166 „ 75 „
Kreditne srečke	100 „ 168 „ 50 „
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „ — „
Rudolfove srečke	10 „ 19 „ — „
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ — „
London	119 „ 90 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 66 „
Francoski napoleond.	9 „ 50 1/2 „
Nemške marke	58 „ 70 „

Müller

Theologia moralis.

3 zvezki 9 gl.

Liber I. editio quarta recognita 1883,
Liber II. editio quarta recognita 1884,
Liber III. editio altera recognita 1879.

Dobiva se v (2)

Katoliški bukvarni.

(11)

Najboljši

papir za cigarette

je

LE HOUBLON

(Francoski izdelek.)

Pred ponarejenjem se svári.

Jedino prav je ta papir, ako je na vsakem papirji vtisnjeno ime **LE HOUBLON** in ima vsak karton spodaj stoječo varstveno marko.

Cawley & Henry

Prop^{re} du Brevet

CAWLEY & HENRY, alleinige Fabrikanten, PARIS

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.